

Finansdepartementet

Yttrande över Ds 2012:30 angående finanspakten, "Fördrag om stabilitet, samordning och styrning inom ekonomiska och monetära unionen"

1. Bakgrund

Den 13 juli remitterades en promemoria Ds 2012:30 från finansdepartementet i vilken det föreslås att riksdagen ska godkänna den s k finanspakten, som den 2 mars i år skrevs under av 25 av EU:s stats- och regeringschefer, däribland Sveriges statsminister. Två länder Storbritannien och Tjeckien vägrade. De slog vakt om den nationella suveräniteten redan på mötet med Europeiska rådet den 8-9 december 2011, då Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Frankrikes president Nicolas Sarkozy lade fram ett förslag till en finanspolitisk union för eurons stabilitet som skulle skrivas in i Lissabonfördraget genom en fördragsändring, som kräver enhällighet. Det framgår av bilagda Folkrörelsen Nej till EU- Botkyrka:s medlemsinformation "Kritik av finanspakten" daterad 2012-03-14 som åberopas och hänvisas till och finns också på vår hemsida, www.nejtilleu.se/botkyrka .

" 'Storbritannien har tvärvägrat om att överföra makt över enskilda länders budgetar, budgetkontroll och sanktioner till Bryssel, med hänvisning till att det är varje suverän stats exklusiva rättighet att handha sina egna finanser och att EU-kommissionen och EU-domstolen inte borde ha rätt att bedöma eller döma om en regerings beslut om ekonomin.' SvD Näringsliv, digitalt 9/12 -11. Eftersom enhällighet krävs för en fördragsändring enligt folkrätten, borde förslaget ha fallit. Men Merkel och Sarkozy lät sig inte nöja med det, utan beslöt att gå vidare med förslaget som ett mellanstatligt avtal mellan 17 euroländer, men ett som är öppet för andra. Nu blev Europeiska rådets möte 'informellt' och det nya förslaget till avtal, som inte omfattas av alla EU-länder, hamnade utanför unionsrätten, vilket är viktigt att konstatera då finanspakten analyseras närmare." ...

"Socialdemokraterna med Håkan Juholt som ordförande sade nej från början och sade så sent som den 17 januari: '- Det framförhandlade förslaget skulle innebära en smygväg in i eurosamarbetet. Detta är inte en lösning av Europas problem'. Men knappt två veckor senare, när Håkan Juholt avgått, och på Stefan Löfvens första dag som partiordförande blev det ja, men med flera villkor."

2. Finanspakten är inte EU:s finanspakt utan står i strid med unionsrätten

Finanspakten är alltså inte EU:s finanspakt utan ett fördrag utanför EU. Pakten har med ord inte rätt att utnyttja EU:s institutioner, om inte EU:s fördrag medger sådana särskilda befogenheter för berörda EU-institutioner som t ex EU-domstolen och kommissionen. Sådana särskilda befogenheter finns inte, med något undantag, alls. Se den genomgång av berörda EU-institutioners befogenheter enligt Lissabonfördraget i förhållande till paktens bestämmelser som finns i Kritik av finanspakten, s 3-5. På så sätt är finanspakten oförenlig med unionsrätten och borde redan på ett tidigt stadium ha avvisats av sådana konstitutionella skäl. Dessutom inrättas en ny institution "Eurotoppmötet" i finanspaktens "Avdelning V Styrning av euroområdet" som inte finns i EU:s fördrag. Se Kritik av finanspakten, s 3-4. Observera att här byggs upp en parallell organisation till Europeiska rådet i EU, även om Eurotoppmötena sägs vara informella. Från regeringens företrädare har man beklagat sig för att EU håller på att glida isär, men ratificerar man finanspakten blir den processen stadfäst, vilket är inkonsekvent.

Eurotoppmötets ordförande ska utses samtidigt som Europeiska rådet utser sin ordförande och för samma period. Då kan en Angela Merkel eller en Francois Hollande få sin eftertraktade kröning. Maktkoncentrationen såväl ekonomiskt som politiskt blir total. De ekonomiskt beroende, vasallstaterna ställs inför politiska förslag som har karaktären av fullbordat faktum, annars öppnas inte penningpåsen. Så gjordes med euroländernas nya stödfond ESM. Reglerna för den ändrades så att ett krav för stöd blev ett godkännande av finanspakten med påföljd att ett Ja gynnades vid folkomröstningen på Irland om finanspakten. Utgången blev också ett Ja.

För den skull tas också kontroll över eurogruppen, som egentligen regleras av artikel 137 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt

(EUF) och dithörande "Protokoll om eurogruppen", på ett sätt som strider mot unionsrätten. Se a. a. , s 3-4. Eurogruppen består av ministrar från de medlemsländer som har euron som valuta och ska hålla informella möten. Eurogruppen är underställd rådet.

Beslut ska enligt Avdelning VIII Ekonomisk och monetär politik i Lissabonfördraget, kapitel 4 Särskilda bestämmelser för de medlemsstater som har euron som valuta, fattas av rådet av ministrar från samtliga medlemsländer, även om , "När det gäller de åtgärder som avses i punkt 1 får endast de rådsmedlemmar delta i omröstningen som företräder medlemsstater som har euron som valuta." Men enligt artikel 12.4 i finanspakten underställs eurogruppen eurotoppmötena och dess ordförande. Maktkoncentrationen blir tydlig. "4. Eurotoppmötets ordförande ska ansvara för förberedelserna inför och kontinuiteten i eurotoppmötena, i nära samarbete med Europeiska kommissionens ordförande. Eurogruppen ska vara det organ som ska ha i uppgift att förbereda och följa upp eurotoppmötena och dess ordförande kan inbjudas att delta i sådana möten för detta ändamål."

Bestämmelserna om eurogruppen i finanspakten artikel 12.4 står alltså i strid med artikel 137 EUF och protokollet om eurogruppen i Lissabonfördraget men kan ses som en regelvidrig formalisering av pågående maktkoncentration till duon Tysklands förbundskansler och Frankrikes president. Brasklappen finns i finanspaktens artikel 2.2 "Detta fördrag ska tillämpas i den mån det är förenligt med de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och med Europeiska unionens rätt. Det får inte inkräkta på unionens befogenhet att agera på den ekonomiska unionens område."

Men att EU-ledarna som Tysklands förbundskansler Angela Merkel ena stunden påpekar att t ex stödköp av statsobligationer är förbjudet enligt fördraget för att den andra stunden ge klartecken för sådana brott, har visats åtskilliga gånger på vår hemsida, www.nejtillieu.se/botkyrka . Och det kan fortsätta.

Finansdepartementets promemoria Ds 2012-30 om finanspaktens förenlighet med unionsrätten är otillräcklig och inskränker sig till vad som står i finanspakten, vilket kan åskådliggöras med artikel 2 som berörs i promemorians avsnitt 4.3 Förenlighet med och förhållande till unionsrätten (artikel 2) , s 26 och avsnitt 4.6 Styrning av euroområdet (artikel 12 och 13) , 36-38. "Artikel 12 kan således ses som en

kodifiering av en befintlig ordning, dock med den skillnaden att även fördragsslutande parter som inte infört euron som valuta ska delta vid vissa eurotoppmöten." Enligt Lissabonfördraget ska, som tidigare redogjorts för, beslut som rör euron fattas enligt artikel 136 EUF av rådet med deltagande av ministrar från samtliga medlemsländer. Eurotoppmöten är en skvader som det inte finns stöd för i Lissabonfördraget och innebär en ytterligare maktkoncentration till Tyskland och Frankrike och ska enligt pakten, som är vid sidan av EU, ta i anspråk EU-kommissionen, EU-domstolen och eurogruppen trots att dessa institutioner och organ inte har, med något undantag, befogenheterna, som de är definierade i Lissabonfördraget, för pakten. Något sådant ska inte kodifieras. Se Kritik av finanspakten, s 4-6.

3. Sveriges tillträde till euroländernas toppmöten om finanspakten

Här återopas också motsvarande avsnitt i Kritik av finanspakten, s 5-6 och här återges endast slutsatsen. "Slutsatsen är, att ett svenskt accepterande av finanspakten medför bara ett mycket begränsat deltagande i diskussioner som i större frågor ändå kommer att föras i EU-sammanhang där Sverige under alla omständigheter är med. Därför är det begränsade deltagandet i diskussioner på finanspaktens möten inget egentligt skäl för svenskt deltagande i finanspakten. Knappast kan hävdas, att socialdemokraternas villkor att 'Sverige måste ha tillträde till euroländernas toppmöten där finanspakten behandlas', har uppfyllts."

4. Unionsrätten, finanspakten och överstatlig inblandning i den nationella lönebildningen

Här hänvisas och återopas också bilagda Kritik av finanspakten, s 6-9 och dess tre delar. Slutsatserna återges här. Den första delen handlar om : "Unionsrätten och den överstatliga inblandningen i den nationella lönebildningen". "Slutsatsen i medlemsinformationen 2011-05-19 blev. 'Frånsett att den föreslagna formuleringen i EU-parlamentets ekonomiutskott inte är utformad som en garanti utan är likartad med formuleringen i artikel 152 EUF i Lissabonfördraget, kan inte en förordning, en EU-lag, ta över bestämmelserna i fördragen och EU-domstolens etablerade rättspraxis som tillsammans främst utgör unionsrätten efter Lissabonfördraget. Vad som krävs är en fördragsändring. En protokollsbilaga behöver ratificeras, godkännas av samtliga medlemsländer med innebörd att den nationella lönebildningen

inte ska föremål för några som helst inskränkningar eller förbehåll genom unionsrätten. Men det är inte troligt, att någon sådan enighet skulle kunna uppnås inom EU:s medlemsländer, varför problemet kvarstår."

Den andra delen handlar om : "Det socialdemokratiska villkoret om tydlig respekt för arbetsmarknadens parter". "Det socialdemokratiska tredje villkoret för sin medverkan till finanspakten var: 'Det måste finnas en tydlig respekt för arbetsmarknadens parter i avtalet.' DN 27/1 -12 Det villkoret har likheter med formuleringen från EU-parlamentets ekonomiutskott vad gäller den s k sexpacken och formuleringen i artikel 152 EUF. Om finanspakten skulle tillföras det villkoret och sedan bli en del av EU:s nya grundlag skulle följaktligen ingen garanti ha skapats mot överstatlig inblandning i den nationella lönebildningen. Formuleringen är inte heller utformad som en garanti. Men det hör till saken att något sådant villkor finns inte överhuvudtaget i finanspaktens 16 artiklar. Vad som står i ingressen till avtalet är inte förpliktande i sig och är inte heller formulerat som en garanti. Slutsatsen är att det socialdemokratiska villkoret för stöd till finanspakten är inte uppfyllt." , s 8

I departementsskrivelsen Ds 2012:30 sägs om förhandlingarna om finanspakten: "Vidare arbetade regeringen för att det av fördraget tydligt skulle framgå att arbetsmarknadens parter skulle respekteras vid dess genomförande." Sedan påstår finansdepartementet om förhandlingarna: "De ovan redovisade ståndpunkterna fick genomslag i fördraget." , s18 När departementet redogör för innehållet sägs: "Ett för Sverige viktigt klargörande finns i fördragets ingress. Av denna framgår, på regeringens initiativ, att den särskilda roll som tillkommer arbetsmarknadens parter i enlighet med varje fördragsslutande parts lagstiftning eller nationella system ska respekteras vid genomförande av fördraget." , s 26

Den till intet förpliktande ingressen som inte heller är utformad som en garanti lyder: "SOM BEAKTAR behovet att vid genomförandet av detta fördrag respektera den särskilda roll som tillkommer arbetsmarknadens parter i enlighet med varje fördragsslutande parts lagstiftning eller nationella system."

Det som påstås i Ds 2012:30 om respekten för arbetsmarknadens parter är juridiskt av intet värde och ingenting annat än propaganda.

Den tredje delen handlar om: "Debattartikel 1 mars -12 av LO:s ordförande och förbundsordföranden om finanspakten och socialt protokoll contra svenskt undantag". I Kritik av finanspakten kommenteras den : "Ett socialt protokoll blir en integrerad del av EU:s fördrag om det likalydande godkänns av samtliga medlemsländer. Innebörden ska vara, som tidigare redogjorts för, 'att den nationella lönebildningen inte ska vara föremål för några som helst inskränkningar eller förbehåll genom unionsrätten.' Men det är inte troligt, att någon sådan total enighet skulle kunna uppnås mellan de tjugoosju medlemsländerna under överskådligt tid. Det är ett långsiktigt krav.

Lättare för alla att ratificera är ett särskilt protokoll med undantag för svensk arbetsrätt med ifrågavarande innebörd. Ett gyllene tillfälle hade varit inför och vid ratificeringen av Lissabonfördraget, men då var det bara andra länder som drev igenom olika undantag.

I samband med ratificeringen av Kroatiens EU-medlemskap ska resterande protokoll med de olika undantagen för Irland och Tjeckien som hör till Lissabonfördraget också godkännas av de 27 medlemsländerna. Se medlemsinformation 2011-09-01, 2011-01-27, 2009-11-12 och 2009-10-15 på vår hemsida. Då är det tillfälle för Sverige att villkora sitt godkännande med införande av ett sådant undantag för svensk arbetsrätt genom ett av alla ratificerat särskilt protokoll."

5. Kritik av paktens finanspolitiska avtal

I bilagda Kritik av finanspakten behandlas i avsnitt 7.1 Den finanspolitiska överenskommelsen och i avsnitt 7.2 Kritik av den finanspolitiska överenskommelsen , s 9-11.

Båda avsnitten återopas och hänvisas till. Här redogörs för kritiken kortfattat. "Huvudregeln enligt artikel 3.1.a 'En fördragsslutande parts offentliga finanser ska vara i balans eller uppvisa överskott' är liksom bestämmelserna om det strukturella saldot och korrigeringsmekanismen alltför rigida för att passa alla länder och alla situationer. Finanspakten är ensidigt inriktad på budgetdisciplin och åtstramningar, som leder till att tillväxt och sysselsättning hämmas. Det finns inte ett ord om en nödvändig omställning på grund av den negativa klimat- och miljöutvecklingen. ...

Det är en väsentlig skillnad om underskottet i de offentliga

finanserna och skuldsättningen beror på offentliga, produktiva investeringar i järnvägar eller på offentlig konsumtion för slösaktiga ändamål. Finanspakten gör ingen sådan åtskillnad, vilket är nödvändigt att göra i ett klimat- och miljöperspektiv.

...

För att möta framtidens utmaningar behövs inte bara hänsynstagande till saldot för de offentliga finanserna och skuldsättningen i procent av BNP utan också till produktiva investeringar och tillväxt i ett perspektiv av en klimat- och miljöomställning. En åtskillnad måste göras mellan offentliga investeringar och konsumtion i detta perspektiv och en mycket mer flexibel och långsiktig finanspolitik behövs. ...

Finanspakten är till sitt innehåll för ensidig och rigid för både euroländer och länder fria från euron."

6. Finanspaktens godkännande och legala verkan

Framställningen här bygger delvis på Kritik av finanspakten. "Som framgått av Medlemsinformation 2012-02-02 och Verksamhetsberättelse 2011/2012 på vår hemsida hemlighölls finanspakten på svenska för allmänheten ända till den 23 februari. På så vis undertrycktes den allmänna diskussionen, vilket är helt odemokratiskt." ...

"Som framgår av artikel 1 och 14 är den 'en finanspolitisk överenskommelse', kallad fördrag, som 'ska ratificeras /godkännas/ av de fördragsslutande parterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser'. Riksdagsbeslut krävs åtminstone, så att frågan är ännu inte avgjord.

På regeringens hemsida www.regeringen.se stod i samband med mötet den 30 januari under rubriken 'Sverige kommer att ingå i finanspakt' :

'Sverige och 24 andra EU-länder har kommit överens om att inrätta en finanspakt. Det berättade statsminister Fredrik Reinfeldt vid en pressträff efter Europeiska rådets informella möte i måndagskväll.

Regelverket har inrättats för de 17 Euro-länderna och har ingen legal verkan för Sverige. Men Sverige kommer ändå att få delta i de möten som ska hållas med de övriga länderna minst en gång per år, betonade Reinfeldt.'

Påståendet att avtalet inte har någon legal verkan för Sverige upprepade statsministern i Rapport den 2 mars - oemotsagd - efter mötet den 1 och 2 mars i Bryssel. Det hade varit på plats, att för sakens skull höra någon kritiker, t ex premiärminister David Cameron. I stället blev det propaganda som fick stå oemotsagd.

Det är missvisande att påstå, att en ratificerad finanspakt inte har någon legal verkan för Sverige, för den innebär enligt artikel 14.5 att samma dag som Sverige ansluter sig till euron som valuta /'upphäver undantaget'/ ska hela regelverket tillämpas på Sverige. Sverige blir på så sätt uppbunden i förväg.' ... ska det här fördraget - när den berörda fördragsslutande parten har ratificerat det här fördraget - tillämpas från och med den dag då beslutet om upphävande av detta undantag får verkan'.

Den återstående sista satsen i artikel 14.5 öppnar också för möjligheten att 'den berörda fördragsslutande parten förklarar sin avsikt att vid en tidigare tidpunkt vara bunden av alla eller delar av bestämmelserna i avdelningarna III och IV i det här fördraget.'

En svensk anslutning till finanspakten står därför i strid med förutsättningarna för folkomröstningen 1994 om EU-medlemskapet där finanspolitiken framgent skall hållas utanför. Det är fråga om en uppbinding av Sveriges handlingsfrihet och på så vis har finanspakten en legal verkan för Sverige. Man skulle kunna säga som Håkan Juholt att finanspakten är en smygväg, en bakväg in i eurosamarbetet. ", a. a., s 2

I avsnittet "Promemorians huvudsakliga innehåll" i Ds 2012:30 påstås fortfarande missvisande: "Fördraget innebär inte några rättsliga åtaganden för de medlemsstater i Europeiska unionen som , i likhet med Sverige, inte har euron som valuta, och inte förklarar sin avsikt att vara bundna av delar av fördraget.", s 7 Som tidigare visats innebär en av Sverige ratificerad finanspakt att Sveriges handlingsfrihet inskränks i förväg och att vid en svensk anslutning till euron som valuta blir Sverige automatiskt uppbunden av hela regelverket för finanspakten. Det är ju därför ett riksdagsbeslut krävs för godkännande. I departementsskrivelsen erkänns senare: "För det fall Sverige skulle införa euron ska samtliga av fördragets bestämmelser tillämpas i förhållande till Sverige fr o m den dag som Sverige inför euron. Enligt 10 kap. 3 § regeringsformen krävs riksdagens godkännande innan regeringen ingår en bindande internationell överenskommelse som förutsätter att lag ändras, eller att en ny lag stiftas, eller i övrigt gäller ett ämne som riksdagen beslutar om." , s 41

En svensk avsiktsförklaring att vid en tidigare tidpunkt vara bunden av alla eller delar av bestämmelserna i avdelningarna III och IV i det här fördraget kräver också ett godkännande av riksdagen, vilket också medges

i departementsskrivelsen. "Mot denna bakgrund krävs ytterligare ställningstagande från riksdagen för det fall Sverige i framtiden skulle vilja förklara sin avsikt att vara bundet av vissa bestämmelser i fördraget." , s 42

7. Riksdagen bör säga nej till finanspakten

Finanspakten är, som visats, regelvidrig konstitutionellt sett och borde av bara det skälet avvisas av riksdagen. Och det finns flera skäl.

I promemorians avsnitt 6 Godkännande av fördraget föreslås att riksdagen godkänner finanspakten och det påstås : "Det aktuella fördraget kan minska riskerna för framtida kriser av det slag som Europa nu genomgår och främja en bättre fungerande valutaunion ." Man förbiser det faktum, som allt fler upptäcker, att valutaunionen EMU inte är ett optimalt valutaområde, att den ekonomiska utvecklingen är ojämn och att ekonomiska obalanser på så vis är inbyggda i själva konstruktionen EMU, som främst tillkommit av politiska och inte av ekonomiska skäl. När stabilitetspakten sattes på prov 2003, fungerade inte regelverket och den havererade. Se medlemsinformation 12-08-30 på vår hemsida. Det är inte heller realistiskt att tro att ett sådant här regelverk skulle fungera när det utsätts för starka obalanser, särskilt när dessa uppträder i EU:s stormakter och följderna sprider sig i hela eurozonen.

I Kritik av finanspakten och här i avsnitt 5 finns en utförligare kritik av finanspakten av ekonomiska skäl för bl a dess stelbenthet, dess oförmåga att skilja på offentlig konsumtion och produktiva investeringar och frånvaron av en nödvändig omställning i ett klimat- och miljöperspektiv.

Det finns ingen anledning att binda Sveriges framtida finanspolitik i förväg genom ett Ja till finanspakten. En överstatlig finanspolitik står i strid med förutsättningarna för folkomröstningen 1994 om EU-medlemskapet där det klargjordes att finanspolitiken skulle hållas utanför. Riksdagen har därigenom inte fått mandat från folket att införa någon sådan. Detta bekräftades genom folkomröstningen om EMU 2003 då svenska folket sade nej till EU:s centraliserade penning- och valutapolitik och slog vakt om den svenska demokratin och vår självbestämmanderätt. Eurobestämmelser ska inte införas bakvägen.

Därför bör riksdagen säga nej till finanspakten.

Folkrörelsen Nej till EU - Botkyrka

ordf. Kaj Lidén